

PSYKOANALYSENS DANNELSER
EFTERÅR 2015

"Don't they know we're bringing them the plague?"

OM PSYKOANALYSE

TIL STUDIE AF SIGMUND FREUDS AMERIKANSKE FORELÆSNINGER

FREUDS AGORÁ
SKOLE FOR PSYKOANALYSEN

PSYKOANALYSENS DANNELSER

Til studie af Sigmund Freuds amerikanske forelæsninger

Blandt fysikerne er 1905 kendt som *annus mirabilis*, det forunderlige år, hvor Albert Einstein lagde grunden til den moderne fysik ved at publicere fire artikler i et fagtidsskrift som for bestandig ændrede den videnskabelige opfattelse af tid, rum, masse og energi. Det var i sandhed en kraftpræstation som egentlig meget få mennesker reelt fatter, fordi det hele hviler på bogstavernes magt — vi tilbeder i dag hin $E=mc^2$, men i virkeligheden forstår vi det ikke.

Blandt psykoanalytikerne — i alt fald dem der interesserer sig for Sigmund Freud — er 1905 også et mirakuløst år. For i løbet af ganske få måneder udgiver han tre tekster der sætter rammerne for en type psykologiske studier som ikke var kendt før: i *Vitsen og dens forbindelse til det ubevidste* redegør han således for sjælelivets sproglige fundering og principperne for dens organisering; i *Tre afhandlinger om seksualteori* gælder det om at klarlægge hvordan dette kan tænkes at komme i stand, de processuelle omstændigheder der medvirker at dette træder i kraft og betydningen af fantasilivet som teoretisk produktion; endelig fremlægger *Brudstykke af en hysteri-analyse* hvordan alt sådanne forhold påvirker den enkeltes opfattelse af sig selv og andre, ved at organisere samspillet mellem tanker, krop og følelser. Disse tre afhandlinger udgør i virkeligheden en helhed, hvor principperne for anvendt psykoanalyse åbenbares.

Hvad Freud dér foretager sig, er at tage de praktiske konsekvenser af de konklusioner han nåede frem til i sin store bog fra 1899 om *Drømmetydning* (som forelæggeren snedig nok fik indekseret under år 1900 så den varslede det nye år-

hundrede, tænkte han — uden de store salgsmæssige resultater i øvrigt). Den tese Freud da meddeler verden, er at det skulle være muligt at tyde (dvs. læse) drømmene og at de uden undtagelse iscenesætter noget der kan betegnes som ønskeopfyldelse.

Der Wunsch, ønsket, indføres dermed på overraskende vis i den videnskabelige overvejelse og er med til at resumere en intellektuel bevægelse som henover tyve år har flyttet Freuds interesse fra en rent neurologisk praksis til — via psykopatologien — en kortlægning af sjælelivets almene betingelser ('Hverdagslivets psykopatologi' som han betegner det ironisk).

Det ubevidste karakteriseres herefter som en størrelse der bærer en uudslettelig ønskeprocedure.

Denne antagelse orienterer Freuds efterfølgende arbejde og fungerer som samlende princip for teksterne fra 1905. Det er derfor ikke underligt, at den teoretiske produktion der finder sted siden i det store hele følger de retningslinjer som disse grundtekster har lagt.

Men i forbindelse med drømmetydningen og dens følger er der et spørgsmål som trænger sig på med vedholdende kraft: Hvad skal man forstå ved 'symbol' og 'symbolik' i den nye disciplin? Er der en form for universalitet deri? Er drømme-symbolikken af en særlig dybere beskaffenhed end ellers? Hvordan forholder det sig med symbolerne og ønsket? Og hvilken funktion opfylder de infantile seksualteorier i alt det?

Spørgsmålene bliver i grunden aldrig afklaret, men efterhånden aftegner der sig dog forskellige standpunkter i undersøgelsesinteressen som fører i retninger der ikke altid er forenelige: biologien og fylogenesen på den ene side, religionen og det numinøse på den anden.

Freud fastholder en rational position og hælder mere til at søge en (natur)videnskabelig forklaring på de problemer som symbol og symbolikker repræsenterer. I perioden mellem 1909 og 1913 er der derfor en stigende diskussion inden for den psykoanalytiske bevægelse vedrørende de grundantagelser, der må organisere den psykoanalytiske praksis og teori, som fører til et brud i 1914. De kendteste navne i den strid er Freud og Carl Gustav Jung, men den berører i virkeligheden alle deltagerne på en måde, der sætter dybe spor. Desværre bliver stridens kerne aldrig rigtig diskuteret færdig, fordi krigen bryder ud og forringer arbejdsbetingelserne fuldstændig.

I 1909 bliver Jung og Freud inviteret til Clark University i Worcester, Massachusetts, i anledning af universitetets tyve års jubilæum. Deres forelæsninger var nogle blandt mange, men udgjorde ikke desto mindre en vigtigt anledning til at psykoanalysen fik fodfæste i staterne. Freuds bidrag bestod i fem forelæsninger under den overordnede titel *The Origin and Development of Psychoanalysis*.

Der fortælles at han inden hvert møde gik sig en lang tur og undervejs udformede den disposition han så anvendte under foredraget. Det er disse fem forelæsninger vi i dag kender (på dansk) under navnet *Om psykoanalysen* i Otto Gelsteds engagerede, men til tider unøjagtige oversættelse. Freud fremlægger i sin meget karakteristiske stil omstændighederne, under hvilken tankerne om det ubevidste opstod og hvordan psykoanalysen efterhånden blev udformet til at varetage dets undersøgelse. Skridt for skridt følger han den udvikling som psykoanalysen havde undergået indtil da, og gør opmærksom på de problemer som disciplinen stod overfor.

At uenighederne med Jung allerede var anerkendt (omend ikke forstået og accepteret, da det tog yderligere fem år før uoverensstemmelsen fik konsekvenser), har sikkert indvirket på måden, hvorpå Freud gik til opgaven. Hvorom alting er, er

det en kendsgerning at Freud er meget omhyggeligt med at fremhæve de forhold og begreber, som efter hans mening var afgørende for at begribe psykoanalysen sådan som han forstod den. Som en elementær indføring i, hvad psykoanalysen stod for i udgangspunktet, er Clark-forelæsningerne derfor ganske uundværlige.

Til det udfærdigede kompendium har vi føjet en lille tekst fra 1901 (*Om drømmen*) som Freud skrev umiddelbart efter udgivelsen af *Drømmetydning*, som en slags resumé og prolegomena til den store værk. Den supplerer glimrende *Om psykoanalysen* (navnet som Clark-forelæsningerne har fået på dansk) og understreger samtidig betydningen af ønskespørgsmålet i udformningen af Freuds lære.

Oswaldo Cariola

www.freudsagora.dk

PSYKOANALYSENS DANNELSER

Læsning af Sigmund Freuds « Om psykoanalyse ».

Otte **mandage** fra september til december 2015
Dvs. den 7/9, 21/9, 5/10, 19/10, 2/11, 16/11, 30/11
og 14/12-2015.

Tid:

19 til 21

Sted:

Frederiksholms Kanal 2, 2.th.; 1220 København K

Pris:

2.500 kr.

Konto nr.

8401-1097650

Tilmelding:

mail@freudsagora.dk

Koordineret ved Frank Grohmann og Peter Andreasen.
